

Francesco **Petrarca** (20. 7. 1304 Arezzo v italském kraji Toskánsku – 19. 7. 1374 Arquà – dnes Arquà Petrarca – u Benátek)

Italský renesanční básník a katolický kněz (církvní diplomat), tvůrce oblíbené básnické formy **sonetu**.

Osobnostní zrání Francesca Petrarce se odehrávalo na pozadí **rozsáhlých konfliktů mezi světskou a církevní mocí v katolické Evropě**. V letech 1309 – 1378 papežové nesídlili v Římě (jako dosud), ale v jihofrancouzském **Avignonu**; všichni byli Francouzi a umístění jejich rezidence bylo produktem rostoucího velmocenského vlivu Francie. Otec Francesca Petrarce byl právník a zapletl se do sporů mezi papežskou a protipapežskou stranou italské politiky. Proto musel Itálii opustit, ovšem získal místo notáře na papežském dvoře v Avignonu. Přál si, aby Francesco se také stal právníkem, a tak ho poslal na **nejstarší evropskou univerzitu v italské Bologni**.

Prostředím prestižní vysoké školy byl Petrarca uchvácen. Plnou měrou si užíval studentského života: od myšlenkově svobodného studia přes shromažďování knih (v průběhu svého života vytvořil patrně nejvýznamnější soukromou knihovnu evropského 14. století) až po časté pěší putování (bývá označován za prvního doloženého turistu, tedy člověka, který putuje přírodní krajinou nikoli z nutnosti, ale pro požitek z cestování samotného). Zároveň začal psát **lyrickou poezii v italštině**. Byl částečně inspirován písňovou produkcí trovatorů: ti představovali italskou odnož tehdejších evropských tvůrců (skladatelů, textařů a interpretů v jedné osobě), kteří zpracovávali **téma dvorské lásky**, založené na erotické touze mezi nezávislým mladým mužem a vdanou ženou, jež je spoutána konvencemi (tedy vnuceným sňatkem z rozumu), ale touží po skutečném, mentálně i fyzicky dokonale harmonickém milostném vztahu.

Když v r. 1326 Petrarcův otec zemřel, Francesco svá právnícká studia nemohl kvůli finančním problémům dokončit. Vrátil se tedy do **Avignonu**, a tam v r. **1327** – jako triadvacetiletý muž aktuálně bez slibné životní perspektivy – potkal mladou ženu **Lauru**, do níž se platonicky, ovšem osudově zamiloval. Patrně se jednalo o tehdy sedmnáctiletou francouzskou šlechtičku Lauru de Noves (1310 – 1348), která byla od r. 1325 provdána za hraběte Huguese de Sade. Petrarcovo dvoření prý odmítla s poukazem na své manželství a oba spolu udržovali nanejvýš jen letný kontakt, ale Petrarca věnoval Lauře – a své hluboké lásce k ní – řadu **lyrických básní**: pro drtivou většinu z nich vytvořil zcela novou básnickou formu nazývanou **sonet** (česky **znělka**). Sonet se skládá ze 4 slok celkem o 14 verších (4–4–3–3), přičemž text je založen na směřování k pointě a vždy první sloka s druhou a třetí se čtvrtou jsou spolu provázány rýmem. Básni inspirovaných Laurou napsal Petrarca celkem **366**; sbírka vznikala v průběhu čtyř desetiletí a získala název **Canzoniere (Zpěvník)**.

Petrarca našel – jako respektovaný intelektuál – své účinné podporovatele: italskou aristokratickou rodinu Colonnů. V r. 1333 se Petrarca stal knězem; slib celibátu, v katolické církvi důsledně vyžadovaný od 12. století, však nedodržel.

V r. 1336 vystoupil na vrchol hory Mont Ventoux (1912 m, nedaleko Avignonu): výstup pojal jako symbolické úsilí o vyšší kvalitu osobního života. Od 2. poloviny 30. let Petrarca psal také **latinské spisy** – prozaické i veršované – na **historizující náměty**. Když začal **prosazovat návrat papežů do Říma**, přišel u papežské kurie v Avignonu o místo a přesídlil opět do **Itálie**, ale tam byly jeho styky s Avignonem nadále ceněny a Petrarca působil řadu let jako putující církevní diplomat. Kolem r. 1340 se stal otcem syna a dcery a se svým rodičovstvím se netajil. V r. **1341** byl Petrarca jako evropsky vysoce uznávaný literát v **Římě obřadně korunován vavřínovým věncem**, čímž měla být vyjádřena jeho návaznost na antické básníky.

Do života Petrarce stejně jako celé Itálie i velké části Evropy tragicky zasáhla morová pandemie (Černá smrt), která vypukla r. 1348: na mor zemřela Laura a o několik let později i Petrarcův syn.

Petrarca se spřátelil s **Giovannim Boccacciem**, autorem slavného souboru milostných novel *Dekameron*. Navázal **polemické přátelství také s římským a českým králem – a posléze římským císařem – Karlem IV.** z dynastie Lucemburků. **Petrarca a Karel** se nejprve setkali **r. 1346 v Avignonu**. Petrarca byl velkým podporovatelem Karlovy císařské korunovace v Římě; přál si, aby Karel jako panovník Svaté říše římské přiblížil říši její antické územní podobě a aby tím posílil jednotu Itálie a konkrétně význam Říma. V **r. 1355** se Karel a Petrarca setkali a obsáhle spolu diskutovali **v Mantově během Karlovy císařské korunovační jízdy** (Karel cestu podnikl samozřejmě s manželkou Annou Svídnickou) a v **r. 1356** Petrarca navštívil Karla **v Praze**. Kromě toho oba spolu udržovali také korespondenční kontakty a Petrarca psal ještě dalším českým osobnostem, včetně prvního pražského arcibiskupa Arnošta z Pardubic. Karel IV. se ovšem v politické koncepci s Petrarcou neshodl: sám v říši prosazoval bohemocentrismus a podporoval avignonské papežství.

Petrarca pobýval v různých italských městech a poslední léta života strávil nedaleko Benátek s rodinou své dcery.

Nejznámější dílo:

Básnická sbírka Zpěvník (Canzoniere): 366 lyrických básní inspirovaných platonickou láskou k mladé ženě Lauře, drtivá většina básní má formu sonetu.

https://cs.wikipedia.org/wiki/Francesco_Petrarca#/media/Soubor:Francesco_Petrarca00.jpg

https://cs.wikipedia.org/wiki/Laura_de_Noves#/media/Soubor:Francesco_Petrarca01.jpg